

Tveir stórir syndabukkar ella nógvir smáir

Verður skuldin til Skála Skipasmiðju frá 8–10 skipum og hallini av bygging av øðrum skipum skrivað uppá Heygadrang og Ocean Castle kann sigast, at teir hava kostað 300 mill. kr., men tað er sjálvsagt ikki veruleiki.

— Hoast Pauli Ellefsen og Jógvan Sundstein frá 1981-84 hongdu okkum uppá millard í farmaskipaveðhaldum, so jattaðu teir hesi ár heilt niður í 5 mill. kr. í grunnin til effektiv veðhald

Lovaði í seinasta blað eina tíðarfesta — kronologiska — frágreiðing um gongdina tá landskassaveðhald vóru gjaldkomin, tí skipasmiðjur fóru av knóranum.

Sum sagt hevði P/f Heygar — eftir tilmáli frá Paula Ellefsen — við árslok 1984 sáttmála við Skála Skipasmiðju um bát sum «Vesturskin», men Skála hevði ongan annan sáttmála.

Nýggja landsstýrið í 1985 metti ikki, at loyvi kundi gevast til fleiri feskiskabátar av hesum slag. Teir vóru ov smáir og vildu leggja í upsa, tosk og hýsu. Reglur um útskifting í feskiskafloatum kravdu eisini eitt drúgt fyrirreikingararbeiði.

Byggingin hevði eisini givið hall vegna tørvandi kappingarføri.

Skuldi Skála byggja fiskiskip, mátti tað tí verða slik, sum ikki nervaðu botnfiskastovnar, t.v.s. stórr skip til rækjur, svartkalva, skeljar ella svartkjalt, gullaks og makrel.

Seriubygging av minst trimum stórum skipum tóktist tí hitt mest lønsama. Tað gav arbeiði í 3-4 ár, tað gav skip við hægsta soluvirði, tí øll

skuldu byggjast til hægsta isklassa — og eitt sindur afturat — so eitt miseyndað svartkjaltaskip kundi seljast Kanada. Grønlandi ella øðrum sum rækju- ella botnfiskaskip til isfarvatn.

Skjøtt stóð greitt, at Skála fekk trupulleikar av so «sverum» skrokkum, og máttu skrokkarnir til Hvítanes og Ocean Castle tí byggjast í Nakskov.

Skuldi hugsanin um at typpa føroyskar skipasmiðjur við arbeiðum, sum hvørt sær vardu drúgvu tíð, fæst út í livið, mátti tí ein fjórði og møguliga fimti sáttmáli útvegast Skála. Hetta bleiv uppá longri sikt biligast samfelagsøkonomiskt sæð.

Heygadrangur var við tilsoð 16. juli 1985 fluttur til Noregs fyrir at skapa pláss fyrir hesum stóru skipum. 72 mill. kr. fyrir 55 metra djúpvatnstrolara. Samstundis sum glopp nú kom í byggjætlanina á Skála vegna byggingina í Nakskov, komu menn eftir, at feskiskatrolarin uppá 55 metrar eins væl kundi verið 58 metrar við serligari «kontainaraflutningsskipan», ið kundi nýttast til nakað av svartkjalti og gullaksi við.

Hetta spardi sera studningskrevjandi kongafiskin og blálonguna og kundi givið feskari vøru til svartkjalta- og surimiframleiðslu á landi.

Slikt skip kom nú knappliga uppá 98 mill. kr. í Noregi, meðan Skála beyð sær til at byggja tað fyrir 87,5 mill. kr. Tað hóskaði í byggjætlanina hjá Skála sum fjórði sáttmáli.

Landsstýrið samtykti 18. april 1986 fyrir sín part 15% veðhald av økta byggikostnaðinum uppá 15,5 mill. kr.

Figgjarnevndin og Búskaparnevndin hóvaði ikki, at kalkulationirnar byggja á 8000 tons av svartkjalti fyrir 1,60 pr. kg. Slikan rávorupris mettu teir ikki møguligan og vistu til virking umboð. (Men Búskaparráðið segði, at hendan møguleika torvaði at kannast).

Pauli Ellefsen játtar Heygdrangi veðhald

Figgjarnevndin játtar tí 25. juni 1986 veðhald 10% av 15,5 mill. kr. umframt tey 20% íni av 72 mill. kr., treytað av, at skipið verður verksmiðjuskip áleið sama slag sum «Skálafjall».

Neyðseman verður bátur nakað sum «Skálafjall» — tá minni verksmiðju og parti av lastini til «kontainaraflutning».

Teir, sum atkvøddu fyrir hesum vøru: Jørgen Thomsen, Signar Hansen, Tordur Niclasen, Hilmar Kass og Pauli Ellefsen — (tá báturin verður bygdur í Føroyum). Fólkaloksmenninir Jógvan Sundstein og Eyðun Videro eru «positivir», men krevja áðrenn stóðutakan, at Fiskivinnustjórin og Fiskivinnuráðið vurda studningskipanina, tí projektið krevja stóran studning (til djúpvatns-

fiskin) og landsstýrið hevur boðað frá skerjing av studninginum til fiskivinnuna.

P/f Heygum hóvar ikki væl, og teir royna seg tí aftur í Noregi, har prisurin í framvegis er hægri, og har norskir bankar nú eru vorðnir trekir.

Teir ganga tí á heysti 1986 undir treytirnar og leggja 11. nov. 1986 skjól fram, sum vátta eina inni-støðu uppá 8.592.000 kr. til eginpening umframt eina tilsoð frá Vestmanna Kommunu um 700.000 kr. í partapeningi.

Byggjlan, sambært tilsoð frá 11. april 1986 frá Skibskreditfonden um 80% prioritetslån tá skipið er liðugt, verður undirskrivað av Skála Skipasmiðju við veðhaldi frá Føroya Landsstýri 11. nov. 1986, og byggingin fer í gongd.

Tá sáttmálin seinni dyrkar til 104,3 mill. kr., tekur Skibskreditfonden tilsoðina aftur, men hon vildi eins og fyrir Ocean Castle undir øllum umstøðum dottit burtur tá Skála Skipasmiðja í februar 1989 fór í likvidatión.

Sáttmálaveðhaldini effektiv

Tað stendur longu í 1987 greitt at verksmiðja fæst ikki í skipið innanfyri 87,5 mill. kr. uttan at 7-10 milliúnir, nýttar eru til «kontainaraskipanina», fæst innafur við sølu av hesi.

Skipið verður tí bygt liðugt við undantaki av lastarúmsisolering, isetan av verksmiðju ella parti av «kontainaraskipanini».

Klassastovnur váttaftan á tekniskan royndartúr í juni 1988, at bygt er fyrir 70 mill. kr., men verður «kontainaraskipanin» frádrigin, kostar skipið tá 63 mill. kr.

Skipið verður lagt og áhugin at gera tað liðugt minkar aftan á húsagang

«Andriassar í Hvannasundi» og «Polarfarsins».

Andstöðan kunnað

Skála Skipasmiðja er nú komin á gjaldstrot og landsstýrið ásanar í mai 1988, at sáttmálaveðhaldini — um at ánararnir fáa liðugt skip — eru effektiv.

Eftirlitsmaður verður settur at vátta at útgjaldingar frá landsstýrinum bert fara til Heygadrang og Ocean Castle og neyðugan felagsrakstur av skipasmiðjuni til hesi bæði skip, men ikki til nakrar aðrar skyldur hjá Skála Skipasmiðju.

Andstöðuleiðararnir verða av lógmanni kunnaðir um, at landsstýrið tulkar sáttmálaveðhaldsheimild sína so, at biligast er at gera skipini liðug á Skála heldur enn at sleipa alt tilfar á annað stað at gera liðugt. Felagsútreiðslurnar eru sostatt at meta sum eitt slag av leigu av skipasmiðjuni fyrir at kunna gera skipini liðug sambært sáttmálaveðhaldið.

Eisini fáa teir at vita at landsstýrið heldur seg røkja landskassans áhugamál best við at fáa skipini liðug og prioriterað áðrenn Skipasmiðjan fer á húsagang, tí tá minka landskassans veðhald úr 80% niður í 20% fyrir Ocean Castle og 18% fyrir Heygadrang.

Andstöðan hevur onga viðmerking til hetta, men ger á seinni fundi, tá teir

— Tað skal vera lógð, um ein almenn hoyring ikki kemur til áleið sama úrslit sum undirritaði, skrivur Atli Dam

finnu frágreiðing um gongdina síðan landsstýrið tók leiðsluna av byggingini, vart við at hon er ivasom um tulkingar landsstýrisins.

Hvat kann Heygadrangur nýtast til?

Fráfarandi stjóri á Skála segði seg hava sagt sáttmálan við P/f Heygar upp. Kortini fyriliggja á heysti 1988 uppskoyttisáttmáli um liðugtgerð av Heygadrangi fyrir 104,3 mill. kr.

Hann er nú ætlaður til rækju- ella toskaveiðu í Atlantshavi, Joint Venture projekt í Alaska, New Zealandi, Falklands-oyggjunum ella Suðurameriku.

Í jólaódnini 1988 havererar Heygadrangur og stóðan gerst enn meira trupul.

Landsstýrið metir ikki, at stóða kann takast til nevndu projekt fyrr enn ein veruligur Joint Venture sáttmáli fyriliggur og eggjar felagnum til at útvega slikan. Samstundis roynir landsstýrið í sínum lagi. Kanadiamenn hava nevnliga skotið upp at føroyingar seta skip inn at royna effir Silver Hake. Men teir seta alt ov stórar